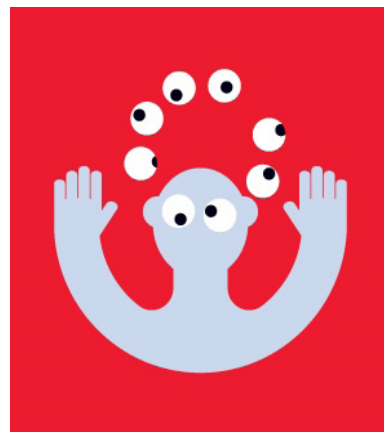

Praca w grupie

Organizując swój projekt, będziecie pracować w grupie, realizując wspólny cel. W zależności od Waszego wieku, dotychczasowych doświadczeń i posiadanej wiedzy każda ze stworzonych przez Was grup będzie inna. W czasie wspólnej pracy będziecie się ze sobą kontaktować i wpływać na siebie nawzajem. Pomiedzy członkami grupy zachodzić będą interesujące interakcje i procesy, które zostały już zbadane i nazwane, więc warto, byście mieli ich świadomość jeszcze przed podjęciem wspólnej pracy, ich znajomość pozwoli uniknąć ewentualnych nieporozumień.

Wasza grupa będzie przechodzić przez następujące etapy wspólnej pracy:

- formowanie zespołu
- buntowanie się członków zespołu – czyli konflikty
- normowanie się sytuacji – wypracowanie wspólnych zasad
- utrwalanie porozumienia – efektywna praca zespołu.

Ćwiczenie „Co wnoszę i co chcę zabrać”

Czas: 90 minut

Materiały: kartki A4, mazaki, duży arkusz papieru

W tym ćwiczeniu spróbujecie zastanowić się, co każdy z Was ma wyjątkowego, co wnosi do grupy, jakie ma słabsze strony oraz co chciałby zyskać podczas wspólnej pracy.

Krok 1. Zanotujcie na kartkach wszystkie cechy i umiejętności, jakie każdy z Was wnosi do grupy. Spróbujcie zrobić to indywidualnie.

Krok 2. Teraz spiszcie na kartkach Wasze oczekiwania wobec grupy =-rodzaj pomocy, informacji i wiedzy, jaką chcecie zdobyć.

Krok 3. Wymieńcie się listami. Pomoże to Wam zorientować się, jakim doświadczeniem i umiejętnościami dysponujecie jako grupa.

Krok 4. Zróbcie dwie wspólne listy: a) mocnych stron i umiejętności Waszej grupy b) Waszych słabszych stron i braków.

Krok 5. Porozmawiajcie o tym, jak te braki uzupełnić.

Etapy te w Waszej grupie w zależności od sytuacji mogą mniej lub bardziej intensywny przebieg i czas trwania. W przypadku klasy szkolnej cały proces może trwać nawet kilka lat, a w grupie realizującej projekt prawdopodobnie zakończy się wraz z końcem działań.

Na samym początku pracy członkowie grupy jeszcze się nie znają i nie wiedzą, czy mogą sobie w pełni ufać. **Ten etap jest nazywany formowaniem zespołu.** To czas, gdy poznajecie pozostałych członków zespołu, wywieracie na sobie pierwsze wrażenia, testujecie się, uczycie się, jak razem pracować, jakie są wasze mocne strony itp. Ważne, byście w tym okresie szczególnie zadbali o atmosferę sprzyjającą poznawaniu zainteresowań i umiejętności innych. Na tym etapie każdy „trzyma” z osobami, które choć trochę zna lub z takimi, które są do niego podobne. Pamiętajcie pierwszą klasę? Pierwszy dzień szkoły? Nikogo nie znaliście i przez najbliższy miesiąc nawiązywaliście nowe znajomości. I to był właśnie etap formowania się grupy.

Gdy już się dobrze wzajemnie poznacie, może Was czekać czas sprawdzania granic. Na tym etapie ujawniają się prawdziwe charaktery i mogą się pojawić sytuacje konfliktowe. Jest to zupełnie normalny moment rozwoju zespołu. Powodów do konfliktu może być wiele, czasem po prostu będziecie chcieli sprawdzić Waszych kolegów i pokazać swoje zdanie. Wszystkie nieporozumienia da się rozwiązać i będziecie mogli przejść do dalszej pracy. Gdy sytuacja robi się napięta i trudno dalej razem pracować – zróbcie przerwę na chwilę namysłu. Często określenie jasnych zasad współpracy może pomóc w realizacji działań, ale nic działa tak dobrze jak regularne spotkania i rozmowy o waszych odczuciach i problemach, na jakie się natykacie. Postarajcie się nie tłumić konfliktów – spory nie zawsze przynoszą jedynie negatywne skutki.

Ćwiczenie „Zasady pracy w grupie”

Czas: 20 minut

Materiały: duży arkusz papieru, mazaki

Spiszcie kontrakt/listę zasad, które będą Was obowiązywały podczas wspólnej pracy przy projekcie. Pomyślcie o takich zasadach, które ułatwią Wam współpracę, pomogą uniknąć nieporozumień i usprawnią działania.

Krok 1. Zanotujcie tylko te zasady, na które wszyscy się zgodzicie. Np. zasady dotyczące komunikacji (zasada: mówimy komunikatem JA), organizacji (nie spóźnimy się, sprzątamy razem salę).

Krok 2. Poproście każdego członka Waszej grupy o podpisanie „kontraktu” – oczywiście jeśli wszyscy się z nim zgadzają.

Krok 3. Powieście kontrakt w widocznym miejscu. Sprawdzajcie co jakiś czas, czy przestrzegacie ustalonych zasad i, jeśli będzie to konieczne, dopisujcie nowe.

Pamiętajcie, że tworzenie kontraktu ma sens jedynie wtedy, gdy się go później przestrzega.

W trakcie planowania działań w projekcie weźcie pod uwagę **procesy**, które zachodzą w grupie. Pozwoli Wam to uniknąć niepotrzebnych trudności. Na przykład nie wyznaczajcie sobie bardzo trudnych zadań na początek, gdy członkowie grupy jeszcze się nie znają i czują się niepewnie – dajcie sobie czas na lepsze poznanie – może wybierzcie się gdzieś razem?

Kończycie pracę nad projektem, wszystkie cele zostały osiągnięte. Jest to końcowy czas istnienia grupy – moment podsumowań i pożegnań. Może jednak wkrótce stworzycie nową grupę, wyznaczycie sobie nowy cel i zaprosicie nowe osoby do współpracy? – wówczas będziecie przechodzić wszystkie wyżej wymienione etapy ponownie.

Każdy z nas należy do różnych grup społecznych np.: klasy szkolnej, rodziny, grupy przyjaciół. W każdej z tych grup pełniemy inną rolę. W szkole – ucznia, w domu – dziecka/siostry/brata, w gronie przyjaciół duszy towarzystwa.

Nasze role społeczne będą się zmieniać z wiekiem, np. od roli dziecka przejdziemy do roli ucznia, studenta, a w końcu rodzica. Waszą rolę w grupie określa Wasz sposób funkcjonowania w niej, rodzaj zadań, jakie realizujecie które w każdej grupie będą pełnić tę samą rolę, u innych natomiast będzie się to zmieniać.

W grupie projektowej również pełnicie określoną rolę. Najczęściej występujące role grupowe to: **Lider, Błazen, Buntownik, Obserwator, Dusza zespołu**. Potraficie określić, czym charakteryzują się poszczególne role? Błazen będzie się starał zawsze rozbawić grupę, Buntownik będzie negował zaproponowane pomysły, Obserwator będzie w spokoju analizował sytuację, Dusza zespołu będzie dbać o dobre samopoczucie wszystkich członków grupy, a Lider będzie koordynował pracę grupy. Nie będziemy opisywać szczegółowo każdej z wymienionych ról, skupimy się natomiast na decydującej roli lidera.

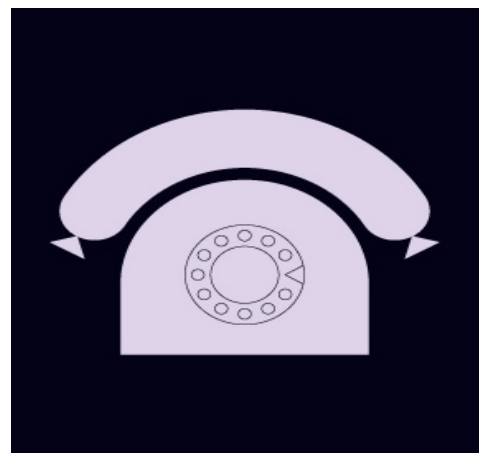
Praca w grupie często wymaga wyłonienia **lidera**, czyli osoby odpowiedzialnej za pracę zespołu i realizację planów. Występują dwa główne typy liderów. Typ pierwszy to osoby, które mają wrodzone predyspozycje do przywództwa, ich sposób bycia i osobowość sprawiają, że grupa naturalnie wybiera ich na swojego lidera.

Ćwiczenie „Liderzy”

Czas: 30 minut

Materiały: duży arkusz papieru, mazaki

Spróbujcie na zasadzie burzy mózgów wymienić znane postaci historyczne i współczesne, które były przywódcami, liderami. Zastanówcie się, co zadecydowało o ich sukcesie? Jakie cechy ich charakteru decydowały o byciu dobrym liderem?

Drugim typem są osoby, którym rola lidera została w jakiś sposób przypisane przez okoliczności – mają większe doświadczenie, wyznaczono ich do tego itp. Każdy lider może mieć inny styl pracy z grupą. **Zastanówcie się, co charakteryzuje dobrego lidera?** Cechą wyróżniającą jest umiejętność analizy możliwości grupy i jej zasobów. Dobry lider umie dzielić zadania tak, by dopasować je do potrzeb i umiejętności poszczególnych członków grupy, dobrze ich zna i wie, że w grupie jest np. Kasia, która jest bardzo nieśmiała, ale pięknie maluje i wygrywa konkursy plastyczne. Wiedząc to, lider nie zaproponuje jej przygotowania wystąpienia na forum całej szkoły, ale raczej poprosi ją o przygotowanie dekoracji do przedstawienia. Ważną cechą dobrego lidera jest zarazem umiejętność wystrzegania się szufladkowania osób – dawanie wszystkim możliwości rozwoju. Jeśli np. nieśmiała osoba chce spróbować wystąpić publicznie, to dopilnuje, by grupa dała jej szansę. Lider dba, by wszyscy w grupie czuli się potrzebni i równie ważni. Bierze za nią odpowiedzialność. Często wcale nie jest chodzącym ideałem, ale ma coś niezbędnego – charyzmę.

Grupa może funkcjonować bez lidera albo mieć kilku liderów, w zależności od rodzaju wykonywanych zadań. Jednak obecność w grupie dobrego lidera pozytywnie wpływa na jej pracę, może wiele spraw ułatwić i przyspieszyć, a także daje członkom grupy poczucie bezpieczeństwa poprzez świadomość, że ktoś „ogarnia” całość i dba o ich dobro.

Kilka słów podsumowania

Dobra współpraca w grupie ułatwia realizację projektów. Jeżeli się znamy, milej jest nam ze sobą przebywać i wspólnie działać, pomaga to też przetrwać trudne momenty. Wasza grupa jest Waszym skarbem i dzięki wspólnej pracy i zaangażowaniu każdego z Was mogą zrodzić się naprawdę oryginalne pomysły i zostać zrealizowane ważne, ciekawe działania.